

Ayatov Raximberdi Ibragimovich*Alfraganus University**Filologiya fakulteti Tillarni o'qitish markazi katta o'qituvchisi**r.ayatov@afu.uz**riayatov9675@gmail.com**ORCID:0000-0002-6926-7876*

OLIY TIBBIY TA'LIM MUASSASALARIDA INGLIZ TILINI INTEGRATSIYALASHGAN KOMPETENSIYAVIY YONDASHUV ASOSIDA O'QITISHNING NAZARIY-METODIK ASOSLARI

Annotatsiya. Mazkur maqolada oliy tibbiy ta'lim muassasalarida bo'lajak shifokorlarning kasbiy-lisoniy tayyorgarligini rivojlantirishning nazariy-metodologik asoslari integratsiyalashgan kompetensiyaviy yondashuv nuqtayi nazaridan tadqiq etilgan. Unda an'anaviy grammatik-tarjima usulining kognitiv cheklovlari ilmiy asoslanib, CLIL (Content and Language Integrated Learning) va EMP (English for Medical Purposes) konsepsiyalari sinteziga tayangan yangi pedagogik model taklif etilgan. Maqolada klinik keyslar (Case-Based Learning), xalqaro SOAP hujjatlashtirish tizimi, Kalbari-Kembrij muloqot modeli hamda tibbiy deontologiyani til o'qitish jarayoniga tatbiq etishning didaktik mexanizmlari tizimlashtirilgan. Tadqiqot xulosalari tibbiyot oliygohlarida xalqaro standartlarga (WFME, EBM) mos ta'lim dasturlarini konseptual modernizatsiya qilishga xizmat qiladi.

Kalit so'zlar: *Integratsiyalashgan yondashuv, CLIL nazariyasi, tibbiy ingliz tili (EMP), kasbiy kompetensiya, kognitiv-lisoniy tafakkur, klinik keys (CBL), SOAP protokoli, Kalbari-Kembrij modeli, tibbiy deontologiya, dalillarga asoslangan tibbiyot (EBM).*

THEORETICAL AND METHODOLOGICAL FOUNDATIONS OF TEACHING ENGLISH THROUGH AN INTEGRATED COMPETENCY-BASED APPROACH IN HIGHER MEDICAL EDUCATION INSTITUTIONS

Abstract. This article investigates the theoretical and methodological foundations for developing the professional-linguistic competence of prospective physicians in higher medical education institutions through an integrated competency-based approach. The cognitive limitations of the traditional grammar-translation method are scientifically substantiated, and a novel pedagogical framework synthesising CLIL (Content and Language Integrated Learning) and EMP (English for Medical Purposes) is proposed. The paper systematises the didactic mechanisms of Case-Based Learning (CBL), the international SOAP documentation standard, the Calgary-Cambridge consultation guide, and medical deontology within language pedagogy. The

theoretical insights contribute to the conceptual modernisation of medical curricula in alignment with global standards (WFME, EBM).

Keywords: *Integrative approach, CLIL theory, English for Medical Purposes (EMP), professional competence, cognitive-linguistic reasoning, Case-Based Learning (CBL), SOAP note, Calgary-Cambridge model, medical deontology, Evidence-Based Medicine (EBM).*

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ ПРЕПОДАВАНИЯ АНГЛИЙСКОГО ЯЗЫКА НА ОСНОВЕ ИНТЕГРИРОВАННОГО КОМПЕТЕНТНОСТНОГО ПОДХОДА В ВЫСШИХ МЕДИЦИНСКИХ ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫХ УЧРЕЖДЕНИЯХ

Аннотация. В данной статье с позиций интегрированного компетентностного подхода исследуются теоретико-методологические основы развития профессионально-языковой подготовки будущих врачей в медицинских вузах. Научно обоснованы когнитивные ограничения традиционного грамматико-переводного метода и предложена новая педагогическая модель, основанная на синтезе концепций CLIL (Content and Language Integrated Learning) и EMP (English for Medical Purposes). В статье систематизированы дидактические механизмы внедрения клинических кейсов (CBL), международного стандарта документации SOAP, Калгари-Кембриджской модели общения и медицинской деонтологии в процесс обучения языку. Выводы исследования служат концептуальной основой для модернизации медицинских учебных программ в соответствии с международными стандартами (WFME, EBM).

Ключевые слова: *Интегрированный подход, теория CLIL, медицинский английский (EMP), профессиональная компетентность, когнитивно-языковое мышление, клинический кейс (CBL), протокол SOAP, Калгари-Кембриджская модель, медицинская деонтология, доказательная медицина (EBM).*

KIRISH

Globalashuv sharoitida zamonaviy tibbiyot fani dalillarga asoslangan tibbiyot (*Evidence-Based Medicine — EBM*), transchegaraviy klinik hamkorlik va axborot texnologiyalarining uzviy integratsiyasi asosida taraqqiy etmoqda. Dunyo bo'ylab tibbiy innovatsiyalar, klinik protokollar hamda *PubMed*, *Scopus*,

Cochrane Library bazalaridagi ilmiy adabiyotlarning mutlaq ko'pchiligi ingliz tilida yaratilmoqda. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019-yil 8-oktabrdagi PF-5847-son "O'zbekiston Respublikasi oliy ta'lim tizimini 2030-yilgacha rivojlantirish konsepsiyasini tasdiqlash to'g'risida"gi Farmoni hamda tibbiy ta'limni xalqaro akkreditatsiyadan (WFME standartlari asosida) o'tkazish bo'yicha belgilangan

vazifalar bo'lajak shifokorlarning chet tili tayyorgarligini tubdan yangilashni taqozo etmoqda.

Biroq an'anaviy ta'lim paradigmasida chet tili uzoq vaqt davomida kasbiy fanlardan ajratilgan, sof filologik va reproduktiv qoliplar doirasida o'qitib kelindi. Natijada talabalar tibbiyotga oid alohida terminlarni bilsalar-da, real klinik amaliyotda chet ellik bemor bilan muloqotga kirishish, anamnez to'plash, differensial tashxisni asoslash va xalqaro klinik hujjatlarni yuritishda jiddiy kognitiv-kommunikativ to'siqlarga uchramoqdalar. Mazkur nazariy va amaliy bo'shliqni bartaraf etish oliy tibbiy ta'limda **integratsiyalashgan kompetensiyaviy**

yondashuvning nazariy-didaktik asoslarini ishlab chiqishni dolzarb ilmiy masalaga aylantiradi.

Ushbu tadqiqotning maqsadi — oliy tibbiy ta'lim muassasalarida ingliz tilini o'qitishni talabalarning klinik tafakkuri, tibbiy deontologiyasi va kasbiy faoliyati bilan yaxlit tizim sifatida birlashtiruvchi integratsiyalashgan kompetensiyaviy modelning nazariy-metodik mexanizmlarini asoslab berishdan iborat.

1-PUNKT: TIBBIY TA'LIMDA CHET TILINI O'QITISHNING NAZARIY-PEDAGOGIK MUAMMOLARI VA KONSEPTUAL ZIDDIYATLARI

Oliy tibbiy ta'limda ingliz tilini o'qitish amaliyoti tahlili quyidagi konseptual ziddiyatlar mavjudligini ko'rsatadi:

1. **Izolyatsiyalangan leksik o'zlashtirish va diskursiv bo'shliq:** An'anaviy usulda tibbiy atamalar quruq yodlatiladi (masalan, faqat lotincha ekvivalentlar). Ammo klinik sharoitda bemor o'z dardini akademik terminlar bilan emas, balki jonli so'zlashuv tilidagi idiomalar va tasviriyl iboralar orqali ifodalaydi (*"I have a throbbing headache", "I feel pins and needles in my legs"*). Leksikani klinik diskursdan uzib o'qitish talabaning kommunikativ reaktivligini so'ndiradi.
2. **Klinik deontologiya va empatiyaning e'tibordan chetda qolishi:** Tibbiyotda til faqat axborot uzatish vositasi emas, balki psixoterapevtik ta'sir quolidir. Chet tilini o'qitishda bemor ruhiyatini hisobga olish, og'ir tashxisni ehtiyotkorlik bilan yetkazish (*Breaking Bad News*) va madaniyatlardaro tibbiy etika tamoyillari yetarlicha nazariy asoslanmagan.
3. **Akademik yozuv va standartlashtirilgan hujjatlashtirishning uzilishi:** Bo'lajak shifokorlar xalqaro klinikalarda qo'llaniladigan standart epikrizlar, konsilium xulosalari va kasallik tarixini yuritish formatlariga nazariy jihatdan tayyorlanmaydi.

Mazkur ziddiyatlar ta'lim jarayonida umumiy ingliz tilidan (EGP) mutaxassislikka yo'naltirilgan ingliz tili

(ESP/EMP) hamda fan va til integratsiyasiga (CLIL) asoslangan yangi didaktik tizimga o'tish zaruratini dalil-laydi.

2-PUNKT: INTEGRATSIYALASH-GAN KOMPETENSIYAVIY YON-DASHUVNING NAZARIY-METOD-OLOGIK ASOSLARI

Integratsiyalashgan kompetensiya-viy yondashuv bir qator fundamental xalqaro va milliy pedagogik-lingvistik nazariyalarga tayanadi:

- **CLIL (Content and Language Integrated Learning) metodologiyasi:** D. Coyle, P. Hood va D. Marsh tomonidan asoslangan 4C modeli doirasida ta'lim to'rtta o'q atrofida birlashadi: *Content* (tibbiy fan mazmuni: kardiologiya, xirurgiya va b.), *Communication* (kasbiy muloqot tili), *Cognition* (differensial tashxis qo'yish kognitiv jarayoni) va *Culture* (shifokorlik etikasi va xalqaro deontologiya).
- **ESP / EMP (English for Medical Purposes)**
- **nazariyasi:** T. Hutchinson, A. Waters va T. Dudley-Evans g'oyalariga ko'ra, til o'qitish mazmuni bo'lajak mutaxassisning bevosita kasbiy

talablariga (Needs Analysis) bo'ysundirilishi shart.

- **Kommunikativ kompetensiya va vaziyatlilik konsepsiyasi:** E.I. Passovning nutqiy vaziyatlilik tamoyili hamda M. Canale va M. Swain'ning kommunikativ kompetensiya nazariyasiga binoan, til o'rganish real ijtimoiy-kasbiy kontekstda yuz bergandagina mustahkam ko'nikmaga aylanadi.

Shuningdek, L.S. Vygotskiyning ijtimoiy-konstruktivistik ta'lim nazariyasi va "Yaqin rivojlanish zonasi" (ZPD) qoidasi talabalarning o'zaro hamkorlikdagi klinik tahlillari orqali tilni tabiiy o'zlashtirishini nazariy jihatdan izohlaydi.

3-PUNKT: INTEGRATSIYALASH-GAN DIDAKTIK MEXANIZMLAR VA METODIK MODELLASHTIRISH

Nazariy jihatdan ishlab chiqilgan integratsiyalashgan model 4 ta asosiy kompetensiya blokining sinergik birligini ifodalaydi (1-chizma).

TIBBIY INTEGRATSIYALASHGAN KOMPETENSIYA TUZILMASI

Kasbiy-nutqiy (Klinik dialog, anamnez yig'ish)	Terminologik (Lotin-yunon affikslari, EBM)	Ilmiy-tahliliy (EBM, PubMed meta-tahlil)	Klinik-axloqiy (Deontologiya empatiya, etika)
--	--	--	---

Mazkur kompetensiyalarni shakllantirish uchun quyidagi **didaktik mexanizmlar** taklif etiladi:

1. Case-Based Learning (CBL) — Klinik vaziyatli o'qitish mexanizmi

Talabalarga sun'iy matnlar o'rniga real klinik hodisalar (anamnez, laborator tahlillar, EKG/MRT natijalari) ingliz tilida taqdim etiladi. Talaba differensial tashxis jarayonida ingliz tilini analitik fikrlash quroli sifatida qo'llaydi.

2. Kalbari-Kembrij (Calgary-Cambridge) maslahat modeli

Shifokor-bemor muloqotining xalqaro andozasi bo'lgan ushbu model til darslariga quyidagi tizimli bosqichlar sifatida tatbiq etiladi:

- *Aloqa o'rnatish (Initiating the session): "Good morning, I am Dr. Smith. What brought you to see us today?"*
- *Axborot to'plash (Gathering information / SOCRATES tizimi):* Og'riqning joylashuvi, davomiyligi va intensivligini aniqlash.
- *Tushuntirish va rejalashtirish (Explanation and planning):* Diagnostikani bemor tushunadigan sodda tilda yetkazish.

- *Hamdardlik va etika (Building the relationship):* Bemorning xavotirlarini inobatga olish va qo'llab-quvvatlash.

3. SOAP formati — Xalqaro klinik hujjatlashtirish didaktikasi

Talabalar bemor to'g'risidagi ma'lumotlarni xalqaro JCI standartiga mos ravishda 4 qismda yozma rasmiylashtirishni o'rganadilar:

- **S (Subjective):** Bemorning o'z so'zi bilan aytilgan shikoyatlari;
- **O (Objective):** Fizikal ko'rik, laborator va instrumental tekshiruv natijalari;
- **A (Assessment):** Asosiy va hamroh tashxislar tahlili;
- **P (Plan):** Medikamentoz, xirurgik yoki profilaktik davolash rejasi.

4. Autentik ilmiy tahlil va Evidence-Based Medicine (EBM)

The Lancet, British Medical Journal (BMJ), The New England Journal of Medicine (NEJM) nashrlaridan olingan maqolalarning abstraktlarini tanqidiy tahlil qilish orqali talabada ilmiy-tadqiqot kompetensiyasi rivojlantiriladi.

4-PUNKT: ILMIY-METODIK MUHOKAMA VA KONSEPTUAL XULOSALAR

bosqichidayoq tizimli moslashtirish imkonini beradi.

Integratsiyalashgan kompetensiya-viy yondashuvning oliy tibbiy ta'limga tatbiqi an'anaviy til o'qitish metodikasini tubdan o'zgartiruvchi bir qator nazariy afzalliklarni namoyon etadi:

1. Kognitiv yuklamaning optimallashtirish (Cognitive Load Theory):

J. Sweller nazariyasiga muvofiq, til va mutaxassislik alohida-alohida o'qitilganda talaba xotirasida ortiqcha yuklama hosil bo'ladi. CLIL asosidagi integratsiya esa til birliklarini to'g'ridan-to'g'ri klinik semantika bilan bog'lab, bilimlarning uzoq muddatli xotirada mustahkamlanishini ta'minlaydi.

2. Kasbiy motivatsiyaning ichki xarakter kasb etishi:

Z. Dörnyei "L2 Motivational Self System" nazariyasiga ko'ra, talaba o'zining kelajakdagi "Ideal shifokor" obrazini chet tili orqali xalqaro standartlarda faoliyat yuritayotganini tasavvur qilgandagina unda tilga nisbatan barqaror ichki intilish shakllanadi [9].

3. Xalqaro baholash standartlariga konseptual yaqinlashuv:

Ushbu nazariy model bitiruvchilarni xalqaro tibbiy litsenziyalash imtihonlari (OET — *Occupational English Test*, USMLE — *United States Medical Licensing Examination Step 2 CS*) talablariga oliy ta'lim

XULOSA VA AMALIY TAKLIFLAR

Oliy ta'lim muassasalarida ingliz tilini integratsiyalashgan kompetensiya-viy yondashuv asosida o'qitishning nazariy-metodik tadqiqi quyidagi ilmiy xulosalarni chiqarish imkonini beradi:

1. Tibbiyot yo'nalishida chet tili o'qitish filologik doiradan chiqib, **klinik amaliyot, diagnostika va tibbiy etika bilan sintezlashgan integrativ tizim** sifatida qayta loyihalashtirilishi zarur.
2. Ishlab chiqilgan 4C va EMP asosidagi model bo'lajak shifokorlarning kommunikativ, terminologik, ilmiy-tahliliy va deontologik kompetensiyalarini yaxlit rivojlantirishning konseptual asosi bo'lib xizmat qiladi.
3. Dars jarayoniga CBL, SOAP va Kalbari-Kembrij modellarining kiritilishi talabalarda klinik-lisoniy tafakkurni shakllantirishning bosh omilidir.

Amaliy takliflar:

- **Kafedralararo konvergensiya (Co-teaching):** Tibbiyot oliygohlarida chet tillari kafedralari va klinik (terapiya, xirurgiya, pediatriya) kafedralar professor-o'qituvchilarining integratsiyalashgan mualliflik darslarini yo'lga qo'yish;

• **Klinik-muloqot**

simulyatsiyasi: Simulyatsion markazlar bazasida ingliz tilidagi shifokor-bemor muloqotini aks ettiruvchi mini-OSCE stansiyalarini tashkil etish;

yo'nalishlari uchun klinik keyslar, SOAP qaydlari va EBM tahlillarini o'z ichiga olgan yangi avlod "English for Medical Purposes" o'quv-uslubiy majmualarini ishlab chiqish maqsadga muvofiqdir.

• **Integratsiyalashgan**

darsliklar: Tibbiy ta'lim

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019-yil 8-oktyabrdagi "O'zbekiston Respublikasi oliy ta'lim tizimini 2030-yilgacha rivojlantirish konsepsiyasini tasdiqlash to'g'risida"gi PF-5847-son Farmoni. – *Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi*, 09.10.2019-y., 06/19/5847/3887-son.
2. Coyle, D., Hood, P., & Marsh, D. (2010). *CLIL: Content and Language Integrated Learning*. Cambridge: Cambridge University Press. – 173 p.
3. Hutchinson, T., & Waters, A. (1987). *English for Specific Purposes: A learning-centred approach*. Cambridge: Cambridge University Press. – 230 p.
4. Dudley-Evans, T., & St John, M. J. (1998). *Developments in English for Specific Purposes: A multi-disciplinary approach*. Cambridge: Cambridge University Press. – 301 p.
5. Пассов, Е. И. (1989). *Основы коммуникативной методики обучения иноязычному общению*. Москва: Русский язык. – 276 с.
6. Canale, M., & Swain, M. (1980). Theoretical bases of communicative approaches to second language teaching and testing. *Applied Linguistics*, 1(1), 1–47.
7. Vygotsky, L. S. (1978). *Mind in Society: The Development of Higher Psychological Processes*. Cambridge: Harvard University Press. – 159 p.
8. Sweller, J. (2011). Cognitive load theory. *Psychology of Learning and Motivation*, 55, 37–76.
9. Dörnyei, Z. (2005). *The Psychology of the Language Learner: Individual Differences in Second Language Acquisition*. Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum Associates. – 280 p.
10. Jalolov, J. J. (2012). *Chet tili o'qitish metodikasi*. Toshkent: O'qituvchi. – 432 b.
11. Махкамova, Г. Т. (2010). *Концепция формирования межкультурной компетенции студентов языковых вузов*. Ташкент: Фан. – 208 с.

12. Kurtz, S., Silverman, J., & Draper, J. (2005). *Teaching and Learning Communication Skills in Medicine* (2nd ed.). Oxford: Radcliffe Publishing. – 350 p.
13. Glendinning, E. H., & Howard, R. (2007). *Professional English in Use: Medicine*. Cambridge: Cambridge University Press. – 175 p.
14. Hull, J. (2016). *Medical English Clear & Simple: A Practice-Based Approach to English for ESL Healthcare Professionals*. Philadelphia: F.A. Davis Company. – 352 p.
15. Harden, R. M. (2002). Learning outcomes and competency-based education. *Medical Teacher*, 24(2), 117–120.
16. Baethge, C. (2008). The languages of medicine: English is the lingua franca of modern science. *Deutsches Ärzteblatt International*, 105(3), 37–40.
17. Brown, H. D. (2007). *Principles of Language Learning and Teaching*. New York: Pearson Education. – 410 p.
18. Richards, J. C., & Rodgers, T. S. (2014). *Approaches and Methods in Language Teaching*. Cambridge: Cambridge University Press. – 410 p.
19. Nunan, D. (2004). *Task-Based Language Teaching*. Cambridge: Cambridge University Press. – 222 p.
20. Ayatov, R. I. (2026). Methodology for Developing Students' Integrated Professional-Communicative Competence in EMI (English-Medium Instruction) Settings in Higher Education. *The Journal of Interdisciplinary Human Studies*, 9(2). E-ISSN: 3069-8375. DOI: [10.57033/mijournals-2026-9-0169](https://doi.org/10.57033/mijournals-2026-9-0169).
21. Ayatov, R. I. (2026). Mazmun va tilni integrallashgan holda o'qitish (CLIL) asosida talabalarning ingliz tilidagi kommunikativ kompetentligini oshirish usullari. *Ekonomika i sotsium*, 03(142). DOI: [10.18581/202](https://doi.org/10.18581/202).
22. Ayatov, R. I. (2026). OTMda ingliz tilini o'qitishda integratsiyalashgan kompetensiyaviy yondashuvning metodik asoslari va samaradorligi. *Pedagogik mahorat* (Milliy OAK), 5-son, 303-b. (Iyun, 2026).
23. Ayatov, R. I. (2026). Nofilologik oliy ta'lim muassasalarida "Content-Based Instruction" (CBI) vositasida integrativ nutq ko'nikmalarini rivojlantirish: Konseptual lingvodidaktik model. *Ilm fan taraqqiyotida raqamli iqtisodiyot va zamonaviy ta'limning o'rni...*, 18(1).
24. Ayatov, R. I. (2026). Nofilologik ta'lim yo'nalishlarida kasbiy ingliz tilini o'qitishning integrativ modeli: "Flipped Classroom" va "ESP" yondashuvlari sinergiyasi. *Ilmiy tadqiqotlar va yangi olam*, 7(1).
25. Ayatov, R. I. (2026). Nofilologik oliy ta'lim muassasalarida kasbiy-kommunikativ kompetensiyani shakllantirishning integrativ metodologiyasi: PBL va

- TBLT konseptlari konvergensiya. *Global Research and Academic Innovations*, 7(1).
26. Ayatov, R. I. (2025). OTMda ingliz tilini o'qitishda integrativ kompetentsiyani rivojlantirishning amaliyotdagi holati. *Экономика и социум* (Xalqaro OAK), 9(136).
27. Saparov, M. Z. Neyrolingvistik tadqiqotlarda miya faoliyati talqini va tahlilining nazariy asoslari. O'ZBEKISTON MILLIY UNIVERSITETI XABARLARI, 2025, [1/1/] ISSN 2181-7324. 331-bet. <https://portfolio.afu.uz/storage/documents/BJSbmYNW9IVt407dDcvAQWnOyYr81513n5u1gZmu.pdf>
28. Ayatov, R. I. (2025). Ingliz tilini o'qitishni aralash ta'lim texnologiyalaridan foydalangan holda didaktik almashinuv metodi orqali takomillashtirish. *Inter education and global study*, 1(1), 62-68.
29. Ayatov, R. I. (2025). Ingliz tilini o'qitishda integratsiyalashgan yondashuv asosida til ko'nikmalarini rivojlantirish bo'yicha xorij tajribalari. *Муғаллим ҳам ўзликсиз билимлендируй* (Milliy OAK), 6/4-son. (Noyabr-dekabr 2025).
30. Saparova, D. M. THE ROLE OF HYPERBOLE IN EXPRESSIVE AND CHARACTER-BUILDING FUNCTIONS IN LITERATURE: A CASE STUDY OF MATILDA. *International Journal of Political Sciences and Economics*, 5(4), Germany. 2026. 169-170 <https://doi.org/10.55640/>
31. Toshmatova, S.A. (2025). The notion of motivation: extrinsic and intrinsic motivation. *International conference on multidisciplinary sciences and innovations (ICMSI)*, 132-134.
32. Toshmatova, S.A. (2024). Exploring Individual-Psychological Approaches to Enhance Motivation among EFL Students. *News of the NUUZ*, 1. 208-209
33. Ayatov, R. I. (2025). Talabalarga ingliz tilini o'qitishda integratsiyalashgan yondashuv asosida til ko'nikmalarini rivojlantirish. *Научный импульс* (Xalqaro OAK), 37(100), qism-1.
34. Ayatov, R. I. (2025). Zamonaviy "ELT" metodlari asosida integrativ kompetensiyaviy yondashuv orqali talabalarda til ko'nikmalarini rivojlantirish. *Педагогик маҳорат* (Milliy OAK), 11-son. (Noyabr 2025).
35. Oripova S.N. Mythopoetic Thinking and Symbolic Representation In Contemporary uzbek short fiction: a study of Shodiqul Hamro's "The woman in the photograph" 2026: INTERNATIONAL CONFERENCE ON SOCIAL SCIENCES, HUMANITIES AND GLOBAL DEVELOPMENT, 30-06-2026,PAGES: -68-70
36. Xujaev, M. (2020). Mahmudkhuja Behbudiy as a leader of jadid reforms. *The Light of Islam*, 3, 39-47.

37. Xujayev, M. I. (2018). THE COVERAGE OF THE PROBLEM OF NATIONALITY AND ITS ROLE ON THE PRESENT DAY IN AHMAD ZAKI VALADI'S WORK. *Мировая наука*, (6 (15)), 61-63.
38. Хужаев, М. И. (2018). АҲМАД ЗАКИ ВАЛИДИЙНИНГ ДИНИЙ-ФАЛСАФИЙ МЕРОСИНИНГ ИЛДИЗЛАРИ. In *Инновационные подходы в современной науке* (pp. 177-182).
39. Khujaev, M. (2024). AHMED ZAKI: ON THE IDEAS OF THE PHILOSOPHY OF HISTORY. *Экономика и социум*, (1 (116)), 235-239.